

FONDAMENTSTEENEN.

No. III.

LEESBOEK

VOOR

DE AFRIKAANSCH E JEUGD.

ONZE TWEE- EN DRIEKLANKEN.

AT

DEV

DERDE DRUK.

5306

DU TOIT & CO., DRUKKERS, PAARL.

m

AT DE

FONDAMENTSTEENEN.

N°. III.

LEESBOEK

VOOR

DE AFRIKAANSCH E JEUGD.

ONZE TWEE- EN DRIEKLANKEN.

D. F. DU TOIT & CO., DRUKKERS PAARL

I.

Nommer III!

Zie eens, Zuster, nummer drie!

Ik heb er wel lang op gewacht. Wat zal ik nu weer vlijtig leeren! En gij helpt mij zeker, niet waar lieve Zus? Gij weet toch, dat dit Pa en Ma zeer aan-ge-naam zal

zijn. Pa zegt im-mers al-toos: "Leer, mijn jongen, dan wordt gij groot, dan zijt gij haast een man." Nu ja, ik zal wakker zijn, en flink leeren. En niemand mag mij hinderen. Het zal wel gaan! Elk blaadje brengt mij verder; weer een lesje, weer wat anders, en zoo kom ik voort. Ik ben nu al aan nom-

mer drie, Hoor, wat ik
nu weer weet:

Met i e schrijft men drie,

Met i e wie...en die!

Met i e heb ik 't mis?

O neen, het is ge-wis—

Uw naam, mijn beste Mie,

Mijn lie-ve zus, Ma-rie!

II.

aai	dr aai	ooi	ver-draai-en
w aai	fr aai	m ooi	ont-plooi-en
z aai	zw aai	k ooi	af-maai-en
m aai	kr aai	l ooi	be-strooi-en

Waai-en, zaai-en en maai-en
waren mooi-e woorden voor Ka-

rel-tje ; hij her-haalde ze dik-wijls.
Waar-om ? O, dat zal ik u zeg-
gen. Hoor maar. Karel woonde
in het bo-ven-land, waar het in
den winter veel regent. Als
het nu winter werd, zag hij
ge-du-rig op naar de lucht, en
dan riep hij : “ Noor-de-wind,
noor-de-wind, stuursch heertje,
laat ons uwe stem toch weer
hooren ; waai toch hard, en waai
toch lang. Noor-de-wind, noor-
de-wind, norsch heertje, drijf

voor ons de wolkjes toch aan;
 waai toch hard, en waai toch
 lang." Dan gebod baas Noor-
 den de wolkjes om voor hem
 heen te wan-de-len, hij dreef ze
 aan, en dreef ze aan, tot-dat zij
 dik op elk-aar gepakt waren,
 en dan regende het dat het
 stroomde. "Vader," sprak Karel
 dan, "nu kunnen wij zaai-en;
 dat maakt onze veld- en mooi,
 onze akkers als ta-pi-eten, dan
 zingen er vogel-tjes, kl en er

kwar-tel-tjes, en later in den oogst-tijd, dansen en huppe-len er de vroe-lijke maai-ers."

III.

oe	kl oek	koe-kock	zon-ne-b' van
m oe	vr oeg	goed-bloed	bloed-ver-want
oe k	bl oed	krijgs-roem	kloek-moe-dig
oe g	zw oeg	zoeu-dood	bloe-men-krans

Maar wat is toch zaai-en, kin-der-tjes?

En, hoe kan het zaai-en de vel-den mooi maken, en het land in een groen ta-pijt ver-an-de-ren? Zal ik het u ver-tellen?

Hoort dan goed en weest stil,

dan zal ik be-gin-nen. De groote zaai-ers in ons land noe-men wij ko-ren-boe-ren. Als het nu zaai-tijd is, ziet gij den boer met een zak ko-ren, rog, garst of haver, over zijn land stappen. Telkens neemt hij er een hand-vol van, en strooit het over den akker; dat strooi-en nu, noemt men zaai-en. Daar-na komt de knecht met den ploeg, en werkt dien akker om, zoo-dat het zaad onder raakt. Dan gaat er de eg nog over heen om den grond gelijk te ma-ken, en daar-me-de is het werk van den boer af-ge-daan.

De zaad-kor-rel-tjes liggen nu stil

on-der de aar-de. Maar er is Een die ze niet vergeet. Wie is Hij? Wie doet de korrel-tjes zwellen, wie doet ze wortel-tjes schie-ten, en wie maakt dat zij hunne groe-ne blaad-jes naar bo-ven zen-den en het land versieren?

Ja, mijn kind, zoo is het. Het is de Heer! de lieve Heer, die voor al-les zorgt. Hij geeft regen, zoodat de boer zaai-en, ploeg-gen en bra-ken kan. Hij geeft zon-ne-schijn, de aarde wordt warm en brengt haar ge-was voort. En gaat gij dan, over eeni-ge weken naar den dor-ren akker, waar giste-ren

de boer met zijnen zaad-zak stapte,
 waar-over gis-te-ren ploeg en egge
 heen-gingen, wat vindt, wat ziet
 gij daar?

O ja! Dat dor-re land, al die
 dorre akkers, zijn in een groot,
 prachtig groen tapijt her-scha-pen.

IV.

oe_i	ge-loei	bloei-end	af-ge-snoeid
f oe i	ge-stoei	bloei-sel	on-ver-moeid
b oe i	ge-boeid	ver-knoeid	op-ge-groeid
kn oe i	snoei-en	groei-kracht	ont-gloeï en
bl_oe i	knoei-en	snoei-maand	af-broei-en

Mijn oom heeft geen koren-plaats. Oom
 Jan woont op eene wijn-plaats. Hij heeft niet

te zaai-en en te ploegen, oo't niet te braken. Hij be-hoeft ook, in den win-ter, zoo vroeg niet op te staan als oom Willem.

Oom Jan is mijn peet-oom. Ik ben gaarne bij hem, en breng soms mijne vacan-tie-dagen bij hem door. Oom is een knappe man, zijne plaats is altoos in goe-de orde. Hij heeft veel te doen. Toen ik er laatst was, liet hij boo-men snoei-en. Zijn wijn-gaard moet ie-der jaar ge-snoeid, ge-spit, en geschof-feld worden. Dat geeft veel werk. Soms-tijds laat hij twee, of drie maal schof-felen. Dat moet hij doen omdat het gras er zoo we-lic groeit. Blijft dat gras staan, dan komen er rupsen in zijne stok-ken, en dan kan hij geen goe-den oogst ver-wachten.

In den pars-tijd heeft Oom het zeer druk.

Dan is hij meest 'bij het volk, en Tan-te zit in den kel-der, om te zien dat daar alles goed toe-gaat. Zij heeft het dan ook nog al moei-e-lijk. Zij moet voor veel zorgen, want er is dan veel volk in het werk, en er moet veel gekookt en dik-wijls gebak-ken, worden. Zij is ech-ter al-toos even vrien-delijk, en voor ons is het er dan o, zoo prettig! Nu eens roept zij ons om most te proe-ven, dan weer om most-bol-len te eten. En vruchten! O, vruchten mogen wij nemen zooveel wij naar lus-ten!

Hoe heet toch de vrucht die wij van den wijn-stok snijden, Danie?—Li-ze noemt ze bes-jes; en gij?—Zoo, dat is mooi, ge zijt wel zoo slim als Li-ze!—En weet gij ook, hoe de droo-ge koek-jes hee-ten, die van

most-bol-letjes gemaakt worden?—Wel, die noemt Lize kra-ker-tjes, omdat ze zoo onder de tanden kra-ken kunnen. Aar-dig, lief ding-e-tje! Zij weet er den rechten naam nog niet van.

V.

b ui	be-schuit	ei-eren	om-lei-den
l ui	tui-nier	lei-en	ver-sprei-den
duif	brui-loft	rein	reis-ge-nco-ten
bruid	ha-gel-bui	brein	ver-lei-dend
druif	ge-brui-ken	trein	on-rein-heid

Van morgen kwam Ein-na de ka-mer in.
 “Moeder,” zei ze, “Moeder, Ajah vraagt een ei.”

Wat wil zij er mee doen?” vroeg hare moeder.

“Maar Moe-der-tje,” ant-woord-de het kind,” heeft u dan zoo even niet gezegd, dat Ajah

een eitje in het stoof-vleesch moest snijden?"

"Ach, kind-lief," zei moeder, een ui-tje, eene ui, nu ver-sta ik u eerst! Wan-neer zult gij toch lee-ren dat goed en dui-delijk te zeggen? Gis-te-ren was het ook: "Vader is eit-gegaan;" en "geef mij toch een tak-je drei-ven."

"U ver-staat mij toch, Moet-tje; en Ajah Kla-ra verstaat mij ook," riep Elm-na la-chend uit.

"Zeker niet, juffertje," zei moeder vroolijk, "Dat hebt gij juist nu gezien. Ah, oeh, 't is toch zoo mooi-lijk niet. Hoor eens, trek uw mond-je wat rond; met zoo'n plat bek-je, kunt gij het niet doen? Toe nu! ui, ui, duun, druif.—Zoo, dat is goed, nu hebt gij het!

Dank u, lief Moet-je, nu merk ik het verschil, hoor nu!

Een ei, brengt steeds mijn kipje mij;
 De ui komt uit den grond.
 Niet waar Mama,
 Nu zeg 'k het goed?
 Her-in-ner mij maar altoos vrij:
 "Trek toch uw mond-je rond."

VI.

Koos en Bram wa-ren twee lie-ve kleine jon-gens. Zij kon-den zoo récht zoet sa-men spe-len, sa-men lee-ren ook. U-ren lang duur-de dat soms voort. Let-ter-tjes zet-ten, was hun groot-ste ver-maak. Zij had-den eene doos met let-ter-blok-jes, en daar-uit zet-ten zij woor-den sa-men. Die het eerst de rechte let-ters voor het woord had, kreeg een boon uit den pot. Was het uur om, dan wer-den de boo-nen geteld, om te zien wie de rijk-ste was. Koos

won het altoos, want Bram was wat lang-zaam.

Dat gaat zoo niet, dacht Bram. Wie niet vlug is, moet met over-leg werken, anders komt het niet recht. “Kom Koos,” zei hij “hier geef ik u acht let-ters. maak daar twee woorden van. Twee woor-den die een-der, en toch ook niet een-der zijn.” “Neen,” zei Koos, “zoo kun-stig ben ik niet, doe gij dat maar zelf.” — “Ja, maar dan moet je dub-bel be-talen,” riep Bram. “Goed,” zei Koos, “voor ie-dere twee woor-den die een-der, en toch ook niet een-der zijn. krijg je tien boonen.” — “Dan zet ik acht paar zul-ke woor-den neer,” riep Bram; “zie daar!”

zeil en ziel	Mei en Mie	ver-bei-den en ver-bie-den
heir en hier	bei-den en bie-den	be-drei-gen en be-drie-gen
heil en hiel	rei-ken en rie-ken	lei-den en lie-den

Daar! nog één meer dan ik beloofde, ne-gen!"

"Goed ge-daan!... Man, daar ver-dien je den kee-len pot voor!" zei Koos. "Twee woor-den heb-ben de-zelf-de let-ters, dus zijn ze een-der. Doch die twee woor-den heb-ben niet de-zelf-de be-tee-ke-nis, en daar-om zijn ze, toch ook niet een-der. Maar, weet je, Bram, met de ie en oi zit ik nog al-toos in de war."—"Daar weet ik wel wat op," zei Bram; leer dit vers-je, dan raakt gij nooit meer in de war:

Staat de i er eerst, dan leest men i,

Zoo doet gij ook, Marie!

Komt de e het eerst, dan is het ij.

Dat leer-de Mees-ter mij!

VII.

ie-n

Nieu-wen

Kieu-wen

Hieu-wen

nieuw

kieuw

hieuw

Ber-tha.—Een nieu-we man-tel, een nieuw hoed-je en een nieuw kleed-je, dat zal Floor-tje wel aan-staan! Kom Anna, wij gaan Floor-tje ha-len en dan gaan wij juf-fer-tje, juf-fer-tje spelen.

Anna.—Met plezier Bertha. We nemen klei-ne Trui zeker mee.

Bert. O ja, dat moet! Als wij haar pop ne-men, blijft zij niet weg, dat spreekt. Wacht, daar hoor ik haar! Trui, Anna en ik willen uwe pop heb-ben om te gaan spe-len.

Trui.—Goed zus, ik ga ook mee; ik zal kin-der-meid-je zijn hoor zus Ber-tha.

Bert.—Heb ik het niet ge-zegd An-na? Nu ja, lief krulle-kop-je, ge moogt Ajah-tje zijn. En kijk hier wel-ke mooi-je klee-tjes zus voor uw Floor-tje gemaakt heeft. Kom, wij zul-len haar die zoo met een maai-aan-doen.

Trui.—O, hoe mooi! Een nieuw kleed-je, een nieu-we man-tel, en een rieuw hoed-je ook! Zoo zus! wij zijn nu klaar. Laat mij haar dra-gen. Gaan wij naar het bosch? Gaan wij spelen waar An-na al-toos vi-ool-tjes zoekt, en waar de vogel-tjes zoo heer-lijk zingen?

Bert.—Ja, ja klein-tje; maar loop zoo da-de-lijk niet weg! moe-der wil ook uw kind-je eerst zien. Moe-der zal ons ook koek en klon-tjes op reis mee geven. An-na is er ze-ker reeds om ge-gaan.

Zoo!...Nu heb-ben wij al-les. Kom Ber-tha, kom An-na, Floor tje wordt al on-ge duldig. Wacht, zoo lang wij loo-pen, zal ik voor haar zin-gen.

Hoe deftig is mijn Floor-tje.

Zie wat zus Ber-tha deed!

Wie kan het ooit ver-ve-len,

Met zulk een kind te spe len?

Zoo def-tig als mijn Floor tje.

Met man-tel, hoed en kleed.

Bert. —Hoe mooi hier bij het bosch. An-na! Een wei-nig ver-der moet de plaats zijn waar het water zoo zacht over den groo-ten steen spoelt, daar gaan wij rusten, hoor! Loop nog wat Trui, daar is het, ik zie den stroom reeds.

An.—O, hoe fraai Bertha! Wat een menigte bloe-men; sterre-tjes, tulpen, le-lies! Wie denkt

hier niet aan het woord van den lie-ven Hei-land! Ja, die le-lie-en daar, die ar-bei-den niet, en toch zijn ze zoo schoon, om-dat God ze al-zoo kleedt. Die bloe-men, die le-lie-en, spreken tot ons van Gods zorg. Die vo-gelen, die duif daar, de-ze fris-sche stroom, al-les, al-les roept ons om aan den Heer te denken! Hoe waar is het wat uwe moe-der zei, toen wij haar verlieten: “in het veld ziet uw oog, en hoort uw oor, elk oogenblik, wat uw hart he-mel-waarts kan trek-ken.” Dat vo-len wij ook, niet waar lie-ve Bertha? Wij mogen van mid-dag wel uws moe-ders ge-liefd versje samen zingen:

Hoe heer-lijk is de Schep-ping,
 Waar de Al-macht al-les tooit!
 Van berg, uit dal en stroo-men,
 Door voog'len, bloe-men, boo-men,
 Roept, als om strijd, die Schep-ping;
 “Gods glo-rie ein-dig nooit!”

VIII.

oud	zou-den	vrou-wen	vrouw
goud	kou-de	tou-wen	touw
zout	wou-den	schou-wen	schouw

Ei, ei! een brief van Grootrivier. Ze-ker van Frans. Dat noem ik woord hou-den! Zoo heb ik het graag. Ja, Frans is een goe-de ou-debroer, dat heb ik al-toos ge-zegd! hij heeft ons in-nig lief. Hij ver-laet ons ook niet om-dat hij van ons weg wenscht te zijn; doch het is nu een-maal zóó, hij heeft er het hoofd op ge-zet om in het on-der-veld te gaan boe-ren. En Pa zegt dat het ver-stan-dig van hem is.

Ko-ren-boer wil hij niet zijn, een wijnplaats be-valt hem ook niet; neen, hij wil vee-boer we-zen.—“En daar-toe moet ik gaan, waar de wereld wijd is,” zegt hij. “Daar ver-re in het

on-der-veld koop ik mij eene vee-plaats. Daar boer ik met groote troe-pen scha-pen, bokken, beesten, en paarden. Dan zit ik el-ken dag u-ren lang te paard, en rijd mij-len ver in het rond om mijn heele boel-tje te bezien. Dat is het le-ven dat ik be-geer. Hier in het bo-ven-land is het mij veel te eng."

Goed Broer, ga maar, en als gij dat alles eerst zoo in or-de hebt, zult ge ook wel voor een net huis zorgen, en een lief vrouw-tje vin-den om u ge-zel-schap te hou-den. En dan kom ik eens bij u kui-e-ren. Wacht! dit zal ik hem maar zoo met-een gaan schrij-ven.

IX.

Au! dauw klau-wen Blauw-klip
 Lauw, is noch warm noch koud.
 Een gauw-dief, is nog geen goud-dief.

Kom hier kleine. Wat scheelt er aan? Uw hand-je ge-brand? Tut! tut! tut! Arm hand-je, ach hoe rauw! En heeft Jans-je dat al-weer ge-daan? O! die Jans, die stou-te, wil-de meid! Al-tijd moet zij kwaad brou-wen, al-tijd wild zijn, al-tijd sprin-gen en klau-te-ren. Geen oog-en-blik is zij met de klei-nen al-leen of er is weer wat. Wie zou nu op zoo 'n ge-dach-te ko-men, om met eene bran-dende lamp in de hand, rond te sprin-gen?

En nie-mand heeft er nu zoo erg spijt van als zij. Neen, niemand heeft meer rouw, bij 't zien van dat arme, rauwe hand-je, dan zij die

het ge-brand heeft. Zoo is het altoos, be-
rouw komt als het gevaar niet meer te keeren
is; mocht zij er in het ver-volg maar aan denken.

Jans! Jans! wat zal ik met je be-gin-nen!
Met een wil-de-bras van een jon-gen zou men
nog raad weten, maar met zoo 'n wild meis-je!
O! o, die Jans.

X.

en	deugdzaam	eeuw	leen-we-rik
teug	vreug-de-vol	leeuw	leeu-wen-bek
dour	treu-rig-heid	spreeuw	eeu-wig-heid

Raad toch eens, Groot-moe-der, waar kom ik
van daan? Ik heb dui-zen-den, en dui-zen-den
di-a-man-ten gezien. Raad nu, raad nu, waar
kom ik van daan?

Ze-ker van Kim-ber-ley, Frits. Dan hebt gij

ook wel het dia-mant-graven ge-zien, en nog heel wat meer. Nu moest gij mij van dat alles naar zoo wat komen ver-tel-len.

Mis, Groot-moe, mis! Neen, die dia-manten wa-ren niet ge-gra-ven. Raad nog eens. Toe Groot-moe-der, raad nog eens.

Kwam mijn Frits-je dan mis-schien van uit de droom-we-reld terug? Heeft hij daar soms zoo veel fraais ge-zien?

Neen, neen, nog niet recht. Kom, groot-moe-der, kom ga mee. Geef mij uwe hand, dan breng ik u naar de plaats waar ik zoo-even vandaan kwam. Daar han-gen de dia-man-ten bij dui-zen-den en dui-zen-den aan bloem en aan blad; o, zoo schoon! o, zoo schoon!

O! gij klei-ne fop-per. Moest ik met u mee, om dauw-drop-dia-mantjes te zien? Die blijven

niet lang. Voor wij er komen, zijn ze al-len weg. Zoo-dra het lief zon-ne-tje zijn hoofd wat opsteekt, ver-dwij-nen zij al-len. En dan is mijn Frits-je al zijn rijkdom zoo maar met een kwijt.

Kwijt. en ook niet kwijt! Morgen-ochtend zijn ze er allen weer, even fraai, even schoon!

Ach gij, met uw dauw-drop-dia-mantjes! De kin-deren zou-den zeggen: "Uwe vreugde is te groot!"

'Toch niet, Groot-moe-der, hui-ter! Als het zoo warm wordt, ja, dan komt een lief engel-tje van bo-ven en pakt ze allen saam en vliegt er mee weg, daar naar de blau-we lucht; daar bergt hij ze totdat het koel is. En laat in den nacht brengt hij ze weer, dan strooit hij ze weer op bloem en op blad. Roos-je vraagt dan:

“Geef mij ook wat, geef mij ook wat!” Ma-
de-lief-je zegt; “Vergeet mij toch niet, al ben
ik zoo klein!” Leeu-wen-bek roept: “Ik heb
er veel noodig, ga mij niet voorbij!” En al
de jeng-di-ge, groe-ne blaad-jes schreeu-wen
saam; “Kom toch hier, kom toch hier!” Of
mijn en-gel-tje het dan ook druk heeft! Maar,
hij komt toch klaar. En mor-gen-ochtend
vroeg, is het er alles weer. Dui-zen-den dia-
manten alweer op bloem en op blad. O, zoo
schoon! O, zoo schoon! Onuit-sprekelijk schoon!

XI.

Ai!	inge-ent	ingeënt	drieën	Goël
Au!	ge-ergerd	geërgerd	tweeën	Leliën
Oei!	onge-cerd	ongeëerd	zeeëend	Zeeën

Ei! Zie zoo, kin-dertjes! al weer er door.

We zijn nu ook, met de twee-klanken en drie-klanken, gereed. En daarmee wensch ik u geluk!... Of, heb ik het mis, scheelt er nog wat aan? Laat hooren!... Ziet eens of gij ze goed en duidelijk uit-spreken kunt. Toe, begint maar!

· ui ei ie ai aai ooi ou au oe ieu

Mooi!... Zeer goed, klein-tjes, juist zoo als ik het ver-wacht had. Gij hebt goed onthouden. En, waarom of ik er zoo blij om ben?... Dat zal ik u zeggen. Het is, omdat ik mij na met de hoop vleien mag, dat gij elk woord dat voor-komt goed uit-spreken zult; korter gezegd: dat gij lezen kunt.

“Ik ben ook blij dat ik lezen kan,” hoor ik kleine, leven-dige Piet zeggen, “want, nu

behoef ik Outa niet meer te vragen om mij sprookjes te ver-tellen; ik kan nu, in de boekjes die Vader mij gaf, mooie sprookjes en vertel-seltjes genoeg vinden, en lees ze, met lust, voor mij-zelfen en anderen.”...Goed dat gij er zóó over denkt. Piet! Ik hoop dat gij nog eens, door veel lezen en onderzoek, een wijs en knap man zult worden.

Eens hoorde ik een klein meisje zeggen: “Ach wat! Ik wil geene moeite doen om te leeren lezen. Men leest toch maar, net om te weten wat andere menschen denken: en dat behoef ik niet te weten, want ik denk zelve genoeg.”...Was dat nu recht? Zeker niet; zoo'n kind kan nooit goed voortuit komen. Ik hoop maar dat mijn vriendin-netje in tijds van gedachte veran-deren zal, of zij blijft, haar

leven lang, wat wij een “weet-niet” noemen.

Luistert kinderen! Wij gaven ons veel moeite, om u te leeren lezen. Wij deden het om meer dan eene reden. Kan een kind lezen, dan is hij in staat te vernemen, hoe het met zijne verwij-derde vrienden of familie gaat, Een brief of nieuws-blad brengt hem soms goede tijding uit verre landen. Ook kan hij, door veel lezen, de gevoelens te weten komen van geleerde mannen van zijnen tijd, en zeer veel kennis verzamelen. Of, hij kan boeken openen, die hem de gedachten vertellen van menschen, die hon-derden jaren geleden geleefd hebben, en aldus kan hij gróote wijsheid opdoen. Dit is echter niet al. Het is nog maar het minde-re.

Denkt eens na, lieve kleinen! over hetgeen

ik u nu zeggen zal. Wie lezen kan, is in de gele-genheid gesteld, om ge-dachten Gods te ver-nemen. Dit is groot en heerlijk, niet waar? Een arm kind, een zondig mensch, kan te we-ten komen wat de Schepper van hemel en aarde denkt. O, het is wonderbaar! Het is onbe-grij-pelijk! En toch is het zoo.

Maar, welk geschrift, welk boek zult gij nu op-nemen en lezen, indien gij met die hooge gedach-ten, met de gedachten Gods bekend wilt worden? Weet gij hoe dat boek heet? Bezit gij het? Hebt gij er al ooit iets uit ge-leerd? Bemint gij zijn inhoud? Of vermaakt ge u liever met andere boeken?

XII.

Bij-bel-taal	Bij-bel-ge-schie-de-nis
Bij-bel-ken-nis	Schrift-ge-leer-den
Schrift-on-der-zoek	Of-fer-al-ta-ren

Mijne ouders houden zeer veel van den Bijbel. Vader leest hem 's morgens en 's avonds, bij den huis-gods-dienst, met zijne kin-deren. Dan spreekt hij soms ook zeer mooi met ons, en legt ons uit wat hij gele-zen heeft. Ik wensch maar, dat ik er meer van verstaan kon.

Groot-vader en groot-moeder hebben dat boek ook lief. On-langs zei Groot-moeder nog: "Ach, ach! dat On-na niet eens eene klein-dochter heeft, die haar uit den Bij-bel voor-lezen kan!" Zij noemt den Bijbel: de Heilige Schrift, of ook Gods Woord. Zij wil ook, dat ik zeer stil en op-lettend zij, als de Bijbel ge-lezen wordt; "want," zegt zij, "gij beledigt onzen lieven

Heer, als gij oncer-biedig zijt, wanneer Zijn woord gehoord wordt.

Zij heeft mij ook al vele mooie geschiedenissen uit den Bijbel verteld. Zoo als van Abel, die een schaaap-boer was, en eene menigte lammetjes had. Hoe vroom hij was, hoe hij van zijne lammetjes nam, en ze den Heere offerde. Dat hij een boo-zen broer had, die nijdig op hem was, met hem ru-zie zocht, hem uitschold, en hem ein-de-lijk, met een grooten stok dood-sloeg.

Groot-moeder ver-haalde mij ook nog van een anderen, lieven, dengd-zamen jon-geling; van Jozef, die zijne moeder zoo vroeg had verlo-ren. Dat zijn vader hem zoo teer be-niude en voor hem een fraai-en, bonten rok maakte, waar-over zijne broers zeer afgunstig waren. Dat zij hem kort daar-op naar een vreemd land ver-koch-ton,

waar hij, in huis van een hooge juf-frouw, knecht werd. En dat die juffrouw een slecht mensch was, die hem kwaad wou lee-ren, en hem dwong om zijn mees-ter gru-welijk te be-driegen; maar^z dat hij zoo eerlijk, zoo vroom, en zoo rein was, en naar haar niet wou luiste-ren.

Toen zij mij dit ver-haalde, zei-de zij nog iets, dat ik niet recht ver-stond, maar dat mij toch zoo mooi was. Ik geloof, dat ik het nog weet....Wacht....O, Ja! Groot-moe zeide: "De ge-schie-denis van Jozef doet mij denken aan een schoone, zuiver-witte bloem, aan wier steu-gel een lee-lijke, 'groote spin be-gon op te klau-teren, tot er eene lief-de-hand kwam, die haar af-sloeg, zoodat zij de bloem niet be-schadigen kon."

Ja, dit zeide Groot-moeder, maar ik ver-
 stond het niet en vraag-de haar om het nog
 eens te zeg-gen. Zij deed het, doch werd toen
 bedroefd, trok mij nader, en druk-te mij aan
 het hart en sprak: "O, mijn doch-tertje! waak
 voor elke ondeugd. Kin-de-ren zijn de bloe-
 men der aarde, kleine meisjes zijn de wit-te
 leliën. Als onge-dierte de schoone, witte bloem
 beschadigt, wordt zij vol zwarte vlekken en is
 bedorven. Zoo wordt ook mijn meis-je bedor-
 ven, als de on-deugd haar hart-je in-neemt.

O, die lieve Groot-moeder! Ik zit zoo gaarne
 bij haar, en hoor zoo gaarne naar hare woor-
 den. Morgen ga ik haar weer be-zoe-ken. Zij
 heeft ze-ker al weer iets moois om mij te ver-
 tel-len. En ik heb ook om iets gedacht, dat
 ik haar vra-gen wil. Zij zal mij wel

kun-nen zeg-gen, waar-om of onze lieve Heer niet zelf meer met ons komt spreken, en waarom of Hij den Bijbel liet schrijven, om ons daarin te zeggen wat wij weten moeten? En, of er meer zul-ke boeken zijn waar-door wij Hem leeren ken-nen?

XIII.

we-ken. Eene week is Zeven dagen.

wee-ken. Mijn brood is hard, ik zal het wee-ken.

we-zen. Mijn broertje zei: "ik zal zoet we-zen."

wee-zen. Als onze ouders sterven zijn wij wee-zen.

Wel, wel, Doch-tertje !...Noem je dat nu, tot weder-ziens ?...

"Tot weder-ziens, Ouma!" was het immers toen je, een paar weken geleden, mij een hand-kusje toewierp en weg liep....Oh! was het

dat? Had Moeder alweer zoo veel voor je te doen?....En gaf de juffrouw in school, ook zoo 'n boel werk?....Nu ja, ik kan het goed verstaan, en ben er ook niet boos om....Kom, geef me nu maar een morgen-zoentje, en groet Oupa ook eerst, dan mag je met mij meegaan, naar ons geliefd plek-je. Ik zal gauw mijn brei-werk nog halen....Zoo, hier is het goed!....Breng nu daar dat klein tuin-stoeltje, en kom maar zoo dicht bij mij zitten.

Hoe lief, hoe stil is het hier, in dit schoone morgen-uur!....Zóó lief en stil, als Ouma het gaarne heeft, als zij met haar dochter-tje over iets goeds spreken wil.

Ge wilt dan weten: waarom onze lieve Heer niet meer op aarde onder menschen wandelt, maar tot hen door Zijn Woord, spreekt.

Ik zou maar in het kort kunnen zeggen : omdat de zonde den mensch zoo slecht gemaakt heeft, dat hij voor den lieven Heer bang werd en Hem niet langer wenschte te ontmoeten.... Doch ik begrijp dat mijn kleine weet-graag, daar niet mee tevreden zou zijn, maar er eene historie van wenscht te hebben. Daarom moet ik dan wel verre terug gaan ; ja tot naar het para-dijs, waarvan gij reeds het een en ander weet. In dat para-dijs, eenen hof, dien God expres, voor den mensch, op aarde geplant had, hadden onze voor-ouders het uitmun-tend goed ; en de Heer was hun vriend ; Hij kwam tot hen in dien hof. Maar er kroop ook eene slang, een dier, daar buiten van het veld, den mooi-en hof binnen. Die slang hits-te onze ouders tegen den lieven Heer op, en maak-te

dat zij Zijn gebod ongehoorzaam werden. Zij aten van den boom, dien God de Heer verbodenⁱ had, en waren ter-stond diep ongeluk-kig.

Hoe gruwe-lijk waren zij misleid ! ... “ Luistert naar mij ! ” had de slang gezegd, “ gij zult niet ster-ven ; neen God weet dit ook wel beter. Hij weet, dat gij dan ‘ als God zult zijn, ken-nende het goed en het kwaad. ’ ” ,... Maar ! in plaats van “ als God,” waren zij nu als de slang. Die kroop weg ; zij vluchtten ook weg. In plaats van “ het goed en het kwaad ” te kennen, wisten zij niet eens het nut van vijgenboom-bladereu, en maakten zich daarvan schor-ten om zich te be-dekken.

En, toen de stem des Heeren in den hof verno-men werd, die stem welke zij te - voren zoo gaarne hoorden, vlo - den zij tot in het mid-den van het geboomte des hofs, om zich daar te verstoppen. Als of men zich voor den Al-weten-den ergens kan verber-gen !....

(Toed de Heer riep Adam, om van zijn ge-drag reken-schap te geven. En nu kwam nog het ergste ! Hij was zoo bru - taal om de schuld van zijn kwaad op den Heer te werpen. “ De vrouw, die GIJ mij gege - ven hebt, heeft mij verleid ! ” zoo sprak hij. Dat was verschrik-kelijk !

En nu was de schoone lust - hof, het heerlijk Pa-radijs, natuur-lijk niet langer de

rechte plaats voor den man des doods, voor Adam. Hoe zou hij het daar langer uit-houden? Alles stond daar nog even heilig, als uit de hand van God. Boom en struik, vogelen en dieren veroordeelden hem. Kwam hij te na, en mocht zijn adem bloem of vrucht be-derven, dan zou de wind hem ziel-doorborend toe-loei-en: "Zie uw verderf, o mensch!...Wat zijt gij geworden, o. Adam!"

Kwam hij bij den boom des levens, en mocht hij zich aan die vrucht ver-grijpen, dan leefde hij misschien voort, altoos voort, met een lichaam waar de dood in zat.

Verbeeld u eens, hoe akelig dit zou geweest zijn voor hem en voor ons. Verbeeld u eens, mijn kind, wat het zou zijn,

als al die stok-oude zondaren, van Adams tijd af, nu nog op aarde rond-dwaalden, met den dood in het lichaam, ter-wijl zij toch niet ster-ven konden. Daarom was het maar goed, dat de lieve Heer, den gevallen mensch, uit het Paradijs weg zond.

En, nu zal Ouma maar ophou-den, anders zal uwe moe-der te lang op u wachten. Ga nu eerst met mij naar huis, dan krijgt ge het gedicht-je dat ik u beloofd heb.

“Kom, neem die vrucht!” zoo sprak de slang,

Gij zult den dood niet sterven!

De Memel weet,

Als ge er van eet,

Gij 't hoogste zult beërven;

Gij zult den dood niet sterven!”

“Kom, neem en eet; beproef het vrij!

Wat kwaad is er te vreezen?

Een heerlijk lot

—Gelijk aan God—

Zal 't deel der menschheid wezen!

Waartoe dan nog te vreezen?”

De vrouw sloeg op de vrucht het oog,

Heur hart bleef er aan hangen...

Zij nam!...Zij at!...

De sluwe had

Haar in het net gevangen!

Gespreid voor hare gangen!

Nog leeft de slang, nog streelt de lis!

Wee! die zich laat bekoren:

Met Boozen gaat,

Met Zondaars staat,

Of, roek'loos zit te hooren,

Wat Spotters kan bekoren!

XIV.

Toorn drift kwaadheid

Toren kerk-toren, een hoog stuk bouw-werk.

Toestand om-stan-dig-heid waarin men is.

Volmaakt waar niets aan ontbreekt, geheel.

Morgen Ouma!.... Hoe lijkt u zoo bleek?
Heeft u niet goed gerust?

Niet zoo heel goed, kind; de hoest heeft
mij van nacht lang wakker gehou-den.

Ik kwam wat vroeg, Ouma; ik dacht:
dan kunnen wij een langen morgen hebben,
maar als u niet wel is, wil ik u niet plagen.
Ik zal stil voor het bed zitten, als mijn
On-ma-tje moge-lijk wil gaan liggen.

Eene wan-deling zal mij meer goed doen,
lieve. Ik ben blij, dat ge vroeg hier zijt;
wij zullen langs den heuvel op-stappen, en

daar-boven gaan zitten. Een vrij gezicht over de groene velden, ver-kwikt ook al een oud mensch..... En, vertel mij nu eens: hebt gij ook nog na-gedacht over hetgeen wij giste-ren, gesproken hebben?

O ja, Ouma!.... Ik was er, laat in den avond, en van morgen vroeg weer, meê bezig. En weet u waar-mede vooral?... Met den toe-stand van die arme, eerste menschen, dáár, buiten het paradijs. O! toen het giste-ren-avond zoo donker werd, dacht ik: hoe moet het toch voor Adam en Eva, den eersten nacht geweest zijn! Zij waren daar, in het woeste veld, zonder behoorlijke slaap-plaats of iets... En van morgen dacht ik weer: hoe on-geluk-kig moeten zij gevoeld hebben, toen zij voor het eerst dáár, buiten het paradijs wakker werden!... Hoe

a-kelig. al die ge-dachten aan den vorigen dag, toen zij als stou-te kinders, uit den mooien hof gejaagd werden!.. En wat hebben zij toch dien eersten dag gegeten Ouma? Er stou-den **immers** geene vrucht-boomen, waar zij nu waren. Heeft misschien een goede Engel, over de heining van 't paradijs, iets voor hen ge-wor-pen. Ouma?... Zorg-den de lieve Engeltjes voor hen, of waren die ook kwaad? Had niemand medelijden met hen?

Onze lieve Heer! mijn kind, onze lieve Heer, had mede-lijden met den on-geluk-kigen mensch. O! Hij is zoo goed. Hij zoud Adam en Eva ook niet zonder een troost-woordje weg. Hij gaf hun eene belof-te, die wij vandaag nog kunnen lezen, en die de moe-der-belofte heet. Gij vindt die moeder-belofte in Genesis 3 : 15...

De Heere maakte ook voor Adam en Eva klee-deren van schapen-vellen en trok hun die aan. Zoo konden zij, van de schapen, waarvan die vellen waren, zeker het vleesch gebruiken. Dus zorgde de Heer nog voor den mensch en gaf hem voed-sel en dek-sel, en al wat hij noodig had, en later ook kin-deren, om zijn leven aangenaam te maken. De twee eerste kinderen waren Kaïn en Abel. De een werd een koorn-boer en de ander een schaap-boer. Die historie heb ik u al vroeger verteld.

Ja Oana, en die is mij ook zoo mooi; Abel was toch een vroom kind, niet waar? Maar zijn broer niet; die was een rechte ruzie-maker. Het is zeker daarom dat zijn rook niet wou opgaan, als hij offerde.

Ja, mijn kind de Heere heeft geene ruzie-ma-

kers lief. Had Kaïn met zijnen broeder in vrede geleefd, dan kon hij van zijne lam-metjes zeker één gekre-gen hebben om te offe-ren, en dan had hij van dat lam-me-tje ook kunnen leeren om zacht-moe-dig te zijn, en dan had de Heer zijn offer ook aangenomen.

Ik denk het ook Ouma, want zie eens hoe vrien-delijk de Heer nog met hem kwam spreken; hoe Hij hem zeide, dat, als hij maar goed wilde doen, het hem ook, wel zou gaan. Dat was toch recht goed van den Heer om zoo 'n boozen Kaïn nog op te zoeken.

Zoo goed, zoo vrien-delijk handelt de Heer altoos, mijn kind. Zoo deed Hij ook met Kaïn's ouders, toen zij zoo groote zonde gedaan hadden. Hij toonde mede-lijden met hen, en gaf hun een mooi troostwoord, eene schoone belofte,

De moe-der-belofte, Ouma?

Ja, juist, gij hebt goed onthouden, de moe-der-belofte; zoo genoemd, omdat het eene be-lofte is, die aan de eerste en oudste moeder gegeven werd.

Maar wat betec-kent eigenlijk die belofte, in Gen. 3 : 15, Ouma?

Niets minder, mijn kind, dan dat de Heer een plan gemaakt had, om den armen mensch weer in het paradijs terug te brengen. —

Dit was zeker een blijde tijding, niet waar? Maar hoe zou de Heer Adam en Eva terug brengen, Ouma? Ik dacht dat zij door de zonde te onrein waren voor het paradijs.

Als God de Heer iets doet, dan doet Hij het goed, mijn kind. Zijn plan was ook goed, volmaakt goed. Dat plan was, dat de Heere

Jezus naar de aarde zou komen, om alles recht te maken, wat Adam zoo gru-welijk be-dorven had, en voor alle scha-de zou beta-len..... Dat Hij den mensch tot den Heere God zou brengen, om ver-giffe-nis te vragen voor alle be-lee-diging en on-gehoor-zaamheid... En dat Hij den mensch dan de zonde zou aflee-ren, om hem rein weer het Paradijs in te brengen.

O, welke heer-lijke be-lofte voor Adam en Eva!

Ja mijn kind, en voor ons ook; voor allen die wenschen terug te gaan; want wij zijn ook buiten het paradijs, net als Adam. Daarom kwam de Heer meer-malen tot menschen om over dat plan te spreken. En iedere keer zeide Hij er wat meer van, zoodat het hoe langer hoe duide-lijker werd hoe alles zou gebeuren.

en wat het al was, dat de lieve Heer voor ons arme menschen doen wilde.

Ach! 'ach!... Daar slaat de toren-klok elf... Nu moet ik naar huis... Mag ik van avond weêr komen, Ouma? Ik wil zoo graag meer weten.

Ja, doch-tertje, kom gerust maar weêr. Kom zoo dikwijls ge lust hebt. Laat mij u veel van die heer-lijke dingen ver-tellen, zoo lang ik leef. Wie weet hoe kort nog, en ik ben er niet meer, dan kunt ge er altoos nog aan denken.

Drie zoentjes voor al uwe liefde. Ou-moeder! En nu ga ik u gauw eerst thuis brengen. Ou-vader ziet zeker ook al naar u uit.

XV.

Zondaar.	Iemand die de zonde doet.
Zonde.	On-ge-rech-tig-heid, kwaad.
Goddeloos.	Zonder God, een zondig mensch.
Rechtvaardig.	Vaardig of gauw om recht te doen

Zoo door den regen, mijn kind? En zijt ge in den donker zoo geheel alleen geko-men?

Neen, Ouma! Meid-je is met mij gekomen. en heeft het regen-scherm (sambreel) over mij gehou-den. zoo ben ik hier droog in-ge-stapt.

En waar is meid-je nu?

Zij is weêr naar huis, Ouma; Moeder heeft haar noodig. Het is jam-mer, want zij hoort ook zoo graag. Als haar werk 's avonds klaar is, neem ik haar soms een uurtje en

vertel dan wat ik. uit den bijbel weet, of wat ik pas van u gehoord heb.

Dat is toch braaf!.....Ja, wij moesten daar meer aan denken, dat, wat de lieve Heer voor arme zonda-ren deed, Hij dat even zoo goed, ook voor arme bruine kinderen deed. En dat, als zij braaf zijn, als Abel en Jozef, en Samuël, zij ook eens reine witte engel-tjes zullen worden, zoo goed als andere kinde-ren, die vroom zijn. Want, de lieve Heer heeft, in zijn groot plan, aan hen net zoo goed gedacht als aan blanke kinderen.

Sprak de Heer gaarne over dat plan Ouma? Gij hebt mij van morgen gezegd: dat ieder keer als Hij er van sprak, Hij er wat meer van vertelde. En kwam Hij dan

altijd naar de aarde, of zond Hij soms een boodschap?

De Heer had den mensch lief, mijn kind; en daarom sprak Hij gaarne over Zijn plan om den mensch gelukkig te maken. Hij had Zijn plezier in dat plan; en wilde, dat de mensch er ook plezier in zou hebben. Want, ziet mijn dochter-tje? ieder mensch die er waarlijk, voor zich-zelfen, genoeg in neemt, is gelukkig; is daardoor op weg naar het paradijs... Doch van zulke menschen, was er maar altoos een klein getal op aarde. Abel, Seth, Enos, zijn van die gelukkigen geweest. Ook een Henoch, die zoo hemelsgezind was, dat hij niet eens stierf. En een Lamech, die ons noch een woordje heeft nage-laten, om ons te doen zien hoe op-ge-

noemen hij was, met het liefde-plan des Heeren. In zijne dagen was de wereld zeer slecht, en toen hij stierf, bleef er nog maar één man over die den Heer lief had: zijn zoon Noach... De overigen waren zoo goddeloos, dat zij aan den Heer niet eens dachten, en om Zijne liefde niet gaven. Zij zeiden: "Wat zullen wij ons daar-over bekommeren! Laat ons maar lekker eten en drinken; wij leven toch zoo kort!" Zij leefden dus alleen voor deze wereld; en waren daarbij zóó slecht, dat de Heer den zond-vloed deed komen, en ze allen —uitge-nomen Noach's gezin— liet ver-drin-ken.

Na die over-strooming, waren de menschen bevreesd om zoo, zonder eenen God, te leven. Zij dachten: dat gaat niet, wij moeten toch

iemand hebben, om ons te helpen, als er weer zoo 'n tijd van nood komt. Maar omdat zij ook toen den Heer niet lief hadden, zochten zij naar andere dingen, om hen te helpen; die waren nu hun god, en zoo dienden zij afgoden.

Toen riep de Heer één uit hen en zeide: "Abra-ham, vertrek van hier! Ik zal u een land wijzen, woon dáár, en uwe kinderen zullen MIJN volk zijn." Nu kwam de Heer dikwijls tot Abraham, en behandelde hem als een vriend. De Heer sprak ook veel van Zijn plan tot heil van zondaren met dezen Abra-ham, met zijnen zoon Isaac, en zijnen klein-zoon Jacob.

Toen waren er toch meer menschen op aarde, die God den Heer lief hadden, niet waar Ou-maatje.

Ja, mijn kind. En over het heerlijk Godsplan, sprak de Heer toen ook zoo duidelijk, als Hij vroeger nog niet gedaan had. En toch, lief kind! was het later weer of de mensch hoe langer hoe meer vreemd van zijnen God werd... Zond de Heer Zijne Engelen naar de aarde, dan dachten de menschen: O! hoe heilig zijn zij, wij zijn zoo onrein... En dan waren zij bang voor die heilige Engelen. Sprak de Heer zelf tot menschen, dan konden zij het ook niet verdragen... Toen de Heer bij gelegenheid tot de kinderen van Abraham, Isaac en Jacob van den berg sprak, verschrakten zij zoo zeer, dat zij uitriepen: Ach! wij zullen sterven als God met ons spreekt! "Mozes" zeiden zij "laat de Heer toch met U spreken, en vertel gij dan aan ons, wat Hij gezegd heeft.

Maar laat Hem toch tot ons niet spreken!”

Dan was daar toen, toch ook weer één man, Ouma, die meer eigen met den lieven Heer was, niet waar?

Ja, dochtertje; en gelukkig was er ook daarna altoos een of ander uit ons arm geslacht, die 's Heeren stem kon verdragen. Die enkelen riep de Heer dan. Hij maakte hen bekwaam om Hem te hooren, en vertelde hun Zijne groote plannen omtrent ons, menschen; en zij schreven dat dan neer, zoo als Hij dat wilde; en zoo weten ook wij vandaag Zijne gedaenten. Want al wat die mannen neer-schreven, werd zaamen in een boek bij-een-gebonden.

En dat boek is de Bijbel, Ouma!

De Bijbel! dat Goddelijk geschenk, mijn kind! Het boek waaruit wij leeren, wat de lieve Heer

al voor ons geslacht gedaan heeft; en, wat Hij er nog voor doen zal. Hoe de menschen gehandeld hebben; en hoe Hij hebben wil, dat zij doen zullen. De Bijbel is des Heeren stem die tot ons spreekt, omdat wij Hem niet meer ontmoeten kunnen. Ieder mensch, elk kind, behoort daarom een Bijbel, ZIJN EIGEN BIJBEL te hebben.

Daar mijn doch-tertje, daar is er een voor u! Ik heb er uwen naam in ge-schre-ven, en hier en daar vindt ge een merkje gemaakt bij een versje: als gij, bij 't lezen daarbij komt, denk dan, van dit woord heeft mijn Omma, nu 't dan, grooten troost gehad. En neem ook daarin mijnen raad aan: als gij een woord vindt dat u bij-zon-der aangenaam is, maak er daar een merkje bij: trek onder zulk een tekst een streepje. Als gij later dat woord, dien tekst

weer ontmoet, zal t u zijn als of gij een oude kennis tegen-komt, en uw hart zal zich verblijden... Nu, lief kind! Gods woord zij u, een lamp voor uwen voet. en een licht voor uw pad. Het zij u, eene reuk des levens, ten leven!

Dank, hartelijk dank, lieve Ou-moeder!... In dit boek, in MIJNEN Bijbel, ga ik nu elken morgen en elken avond een stuk-je lezen. En zijn er soms van mijne vriend-jes of vriendin-netjes bij, zal ik tot hen zeggen: "Wees nu stil, want de lieve Heer spreekt thans tot ons, het is Zijn woord, dat hier voor ons open ligt!...

O, wat ben ik nu blij. dubbel blij. dat ik lezen kan!
